

*VALODAS UN RUNAS
TRAUCĒJUMU IZRAISĪTO
PROBLĒMU RISINĀŠANA
MĀCĪBU PROCESĀ*

Darba autore: Aina Verze

SKOLĒNU VALODAS DINAMIKA - SKOLĒNU VALODAS KOREKCIJAS DARBA GŪTO REZULTĀTU ATSPOGUĻOJUMS

Skolēnu dinamikas izpētei nepieciešamie
priekšnoteikumi:

- ⦿ Skolēnu valodas pārbaudes rezultātu apkopošana;
- ⦿ Valodas korekcijas darba galveno virzienu un satura plānošana, realizēšana.

SKOLĒNU RUNAS PĀRBAUDES VEIDI:

- Frontālā un individuālā jeb padziļinātā.
- Frontālajā runas pārbaudē logopēds pārbauda bērnus klasē, ņemot vērā skolotāja (klases audzinātāja) novērojumus, kā arī mediķu atzinumus skolēna veselības kartē.
- Individuālajā jeb padziļinātajā pārbaudē tiek veikta izpēte, kas aptver gan skaņu, gan fonemātiskos procesus, gan vārdu krājumu, gan gramatisko uzbūvi, gan arī rakstīšanas un lasīšanas iemaņas.

RAKSTĪŠANAS PĀRBAUDE

- Rakstīšanas pārbaudē tiek analizēti trīs rakstu darbi: diktāts, patstāvīgais darbs un noraksts.
- Skolēnu rakstu darbu kļūdas tiek apkopotas un analizētas. Informāciju par skolēnu rakstu darbu kļūdām var sistematizēt izmantojot tabulas. Darba autore ir sagatavojusi tabulu paraugus, kas palīdzētu logopēdam veikt rakstu darbu kļūdu analīzi. Tabulas uzskatāmi palīdz veikt skolēnu rakstu darbu analīzi un apkopot rezultātus raksturīgākajām kļūdām.

SKOLOTĀJA LOGOPĒDA GALVENIE UZDEVUMI VALODAS KOREKCIJAS DARBĀ:

- Skolēnu valodas skaņu izrunas korekcija.
- Fonemātiskās uztveres un fonemātiskās dzirdes attīstīšana.
- Leksiski - gramatisku traucējumu novēršana.
- Veidot prasmi klausīties, izprast teikto, pareizi formulēt savu viedokli gan mutiski, gan rakstiski.

DARBA PAMATVIRZIENI RAKSTĪŠANAS TRAUCĒJUMU KOREKCIJĀ:

- Fonemātisko priekšstatu veidošana:
fonemātiskās dzirdes attīstīšana,
fonemātiskās analīzes un sintēzes iemaņu
attīstīšana,
skaņu diferencēšana izrunā un rakstos.
- Valodas leksisko un gramatisko līdzekļu apgūšana
un traucējumu novēršana:
vārdu krājuma paplašināšana,
valodas gramatikas mācīšana, attīstīšana un
pilnveidošana (vārdu savienojumu, teikumu
sastādīšana).
- Saistītas valodas traucējumu novēršana.

KOREKCIJAS DARBA SATURS

Pirmajā posmā jāveido: novērošanas spējas, dzirdes uzmanība, atmiņa, spēja veikt kontroli, un paškontroli, jāattīsta skolēnu domāšanas aktivitāte. Visi šie procesi atrodas visciešākā mijiedarbībā. Šajā posmā tiek veidota valodas fonētiskā, leksiskā un gramatiskā joma un prasme iegūtas zināšanas lietot sazināšanās un didaktiskās komunikācijas nolūkos.

Otrā posmā notiek korekcijas darbs leksikas līmenī. Kopumā otrajā posmā skolēni turpina pilnveidot valodas skaņu analīzi, uztveri un izrunu un apgūst gramatiskos jēdzienus, kuri attiecas uz vārda morfoloģisko sastāvu.

KOREKCIJAS DARBA SATURS

- Trešajā posmā tiek uzsākts darbs ar vārdu, kas veicina morfoloģisko vispārinājumu veidošanos.
- Trešajā posmā notiek darbs pie saistītās runas veidošanas.
- Darba galvenie uzdevumi:
 - Vārdu savienojumu kļūdu pārvarēšana un attīstīšana skolēnu runā, vārdu savienojumu apgūšana, apzināta teikumu veidošana.
 - Bagātināt skolēnu runu, iepazīstināt viņus ar sintaktisko konstrukciju, sinonīmiem, antonīmiem, homonīmiem un to daudznozīmīgumu.

SKOLĒNU RAKSTU DARBU KĻŪDAS MĀCĪBU GADA SĀKUMĀ UN BEIGĀS

- ◉ Skolēna uzvārds, vārds
- ◉ Vārda skaņu sastāva kļūdas
- ◉ Leksiski gramatiskās kļūdas
- ◉ Grafiskās kļūdas
- ◉ Pareizrakstības kļūdas
- ◉ Klasē nemācīto pareizrakstības likumu kļūdas

LOGOPĒDA NOVĒROJUMI PAR SKOLĒNU DZIRDES DIKTĀTA KĻŪDU RAKSTURU MĀCĪBU GADA SĀKUMĀ UN BEIGĀS

- ◉ Skolēna vārds, uzvārds
- ◉ Kļūdu biežums (r- reti, b- bieži)
- ◉ Artikulāri - akustisko skaņu grupu kļūdas
- ◉ Vairākas skaņu grupas
- ◉ Raksturīgās kļūdas, kas atbilst izrunas traucējumiem
- ◉ Burtu aizstāšana vārdos

PATSTĀVĪGĀ RAKSTU DARBA IEMAŅU ANALĪZE

MĀCĪBU GADA SĀKUMĀ UN BEIGĀS

- ⦿ Skolēna vārds, uzvārds
- ⦿ Vārdu samainīšana
- ⦿ Vārdu kārtība teikumā
- ⦿ Izlaisti vārdi
- ⦿ Kopā sarakstīti vārdi
- ⦿ Domu izteikšana teikumā